

Handläggare
Ulf Mohlander
Telefon: 08-508 28 830**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2014-10-21 p

Miljömålsberedningens delbetänkande "Med miljömålen i fokus - hållbar användning av mark och vatten", SOU 2014:50

Remiss från kommunstyrelsen dnr:001185/2014

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen
2. Justera beslutet omedelbart

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefMaria Svanholm
Enhetschef

Sammanfattning

Miljömålsberedningen redovisar två regeringsuppdrag i betänkandet, dels uppdraget att ta fram en strategi för långsiktigt hållbar markanvändning (dir. 2011:91) och dels uppdraget att ta fram en strategi för en sammanhållen och hållbar vattenpolitik (dir. 2012:95). Det är en bred genomgång av området med många hänvisningar till pågående arbete inom andra uppdrag. I betänkandet föreslås sju nya etappmål. Fem av etappmålen rör en långsiktigt hållbar markanvändning; två om jordbruksmark, ett om grön infrastruktur och två om klimatanpassning och två etappmål rör vattenpolitiken; ett om fiskförvaltning och ett om god vattenstatus för Sveriges ytvattenförekomster.

När det gäller förslagen om klimatanpassning anser förvaltningen att det är bra att SMHI ges en tydlig roll som samordnare av de statliga myndigheternas arbete och att SMHI:s nationella kunskapscentrum för klimatanpassning permanentas. SMHI bör enligt förvaltningens mening få ett uppdrag att ta fram enhetliga underlag för hela Sveriges kuster avseende bedömning av havs-

nivåhöjningens regionala variationer, baserat på IPCC och den senaste forskningen.

Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskaps (MSB) anslag för stöd till kommunernas arbete med förebyggande åtgärder bör enligt förvaltningens mening utökas.

På två områden, dagvatten och vattenpolitik, föreslås att särskilda utredare tillsätts. Inom dessa områden finns enligt förvaltningen stora behov av att utveckla vattenförvaltningen och lagstiftningen för att öka möjligheten att nå god vattenstatus och skapa ett robust klimatanpassat samhälle. Förändringarna behöver dock bedrivas skyndsamt för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna nås inom utsatta tidsgränser. Den särskilda utredare som föreslås för dagvatten måste, enligt förvaltningens mening, i sitt uppdrag också beakta föroreningsaspekten och inte bara klimataspekten, särskilt när det gäller diffusa utsläpp av föroreningar.

Det rättsliga skyddet av limniska och marina miljöer är idag underutvecklat och förvaltningen vill därför trycka på att behovet av intensifiering av arbetet med att restaurera och skydda dessa miljöer är mycket stort.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 1 juli 2010 att tillkalla en parlamentarisk kommitté, Miljömålsberedningen, (dir. 2010:74) med uppdrag att lämna förslag till regeringen om hur miljö kvalitetsmålen och generationsmålet kan nås.

Miljömålsberedningen har fått i uppdrag att ta fram en strategi för långsiktigt hållbar markanvändning (dir. 2011:91) och en strategi för en sammanhållen och hållbar vattenpolitik (dir. 2012:95).

Eftersom mark och vatten hänger nära samman, kan och bör inte några knivskarpa gränser mellan strategierna dras. Strategierna ses som integrerade delar i arbetet för att nå miljö kvalitetsmålen, och redovisas därför samlat i detta betänkande.

Strategin för långsiktigt hållbar markanvändning omfattar totalt tre betänkanden där det nu aktuella betänkande utgör slutbetänkande. I ”Plan för framtagandet av en strategi för långsiktigt hållbar markanvändning” (SOU 2012:15) gjordes en övergripande problemanalys och ett antal svåra frågor som kräver långsiktiga politiska avvägningar identifierades. Dessa frågor behandlas dels i delbetänkandet ”Långsiktigt hållbar markanvändning - del 1” (SOU 2013:43), dels i detta betänkande.

I slutbetänkandet fokuseras på hur styrningen av markanvändningen kan utvecklas för ett ökat helhetsperspektiv, med särskild inriktning

på samhällets behov av anpassning till ett förändrat klimat och främjande av grön infrastruktur. Det tar även upp hur en hållbar användning av jordbruksmark ska nås.

Strategin för en sammanhållen och hållbar vattenpolitik fokuserar på hur vattenresurserna kan förvaltas för framtiden, med särskild inriktning på farliga ämnen, skydd och restaurering av vattenområden, hållbar näringsbelastning och hållbar fiskförvaltning.

Betänkandet finns att läsa i sin helhet på regeringens webbplats: <http://www.regeringen.se/sb/d/18519/a/242735>. En sammanfattning av betänkandet finns i bilaga 1.

Ärendets beredning

Kommunstyrelsen önskar svar på remissen senast 30 oktober 2014. Remissen har även ställts till exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsledningskontoret, Stockholm Vatten AB samt stadsdelsnämnderna i Rinkeby-Kista, Skarpnäck och Skärholmen. Eftersom remissen kom nämnden sent tillhanda skickas detta ärende ut senare än ordinarie utskick. Miljödepartementet önskar svar på remissen senast 28 november 2014.

Ärendet

Remissen ”Med miljömålen i fokus – hållbar användning av mark och vatten”, SOU 2014:50, omfattar sju delar:

Del A. Strategier om mark och vatten för att nå miljömålen

Del B. Hållbar användning av jordbruksmark

Del C. Grön infrastruktur

Del D. Stärkt klimatanpassning

Del E. Hållbar förvaltning av vattenresurserna

Del F. Effektivare styrning inom havs- och vattenmiljöområdet

Del G. Samlad konsekvensbedömning

För varje del redovisas nedan förslag till etappmål (i förekommande fall), utredningens bedömningar och förslag samt förvaltningens synpunkter. I vissa delar berörs inte staden av förslagen, i dessa fall anges detta med att inga synpunkter ges.

Del A innehåller en mer allmän beskrivning av strategierna samt en översikt över förslagen till etappmål och bedömningar. Del G innehåller en samlad konsekvensbedömning. Dessa två delar kommenteras inte särskilt då specifika kommentarer ges under delarna B-F.

*Del A. Strategier om mark och vatten för att nå miljömålen.***Förslag till nya etappmål för långsiktigt hållbar markanvändning**

Utredningen föreslår följande etappmål:

- Etappmål om bevarande av jordbruksmark.
- Etappmål om en gemensam jordbrukspolitik som främjar en långsiktigt hållbar användning av jordbruksmark.
- Etappmål om stärkt hänsyn till grön infrastruktur.
- Etappmål om bättre förutsättningar för anpassning till ett förändrat klimat.
- Etappmål om långsiktigt hållbar hantering av ytvavinning i bebyggda miljöer (dagvatten) och naturmark.

Ett antal särskilt angelägna frågor lyfts också fram genom bedömningar:

- Förutsättningar för att bevara och stärka ett öppet och variationsrikt odlingslandskap.
- Ett livskraftigt svenskt jordbruk kan stärka odlingslandskapets natur- och kulturvärden.
- Förutsättningar för minskade utsläpp av växthusgaser från skogs och jordbruksmark.

Förslag till etappmål i strategin för en sammanhållen och hållbar vattenpolitik

Utredningen föreslår följande etappmål:

- Etappmål om hållbar fiskförvaltning.
- Etappmål om god status för Sveriges vattenförekomster

Ett antal särskilt angelägna frågor lyfts också fram genom bedömningar:

- Direkta utsläpp av farliga ämnen till vatten bör åtgärdas.
- Ökat och stärkt skydd av marina områden.
- Bättre förutsättningar för restaurering av kust- och sötvattensmiljöer.
- Ytterligare åtgärder är nödvändiga för att uppnå en hållbar näringsbelastning.
- Förstärkt samordning av arbetet med åtgärdsprogram inom havs- och vattenmiljöområdet.

Sammanställning av etappmålen finns i bilaga 2

Del B. Hållbar användning av jordbruksmark.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Inga synpunkter ges för detta avsnitt då det inte berör staden direkt.

Del C. Grön infrastruktur.

Etappmål om stärkt hänsyn till grön infrastruktur

Miljömålsberedningen föreslår som etappmål:

- Hänsynen till grön infrastruktur i användningen av mark och vatten stärks genom en ökad helhetssyn på landskapet senast 2017.

Miljömålsberedningens förslag till åtgärder:

- Senast 2015 ändras 5 § skogsvårdslagen så att undantag från kravet på återbeskogning av produktiv skogsmark blir möjligt för mark som är närmare än 25 meter från jordbruksmark.
- Regeringen ger senast 2015 Skogsstyrelsen och Statens jordbruksverk i uppdrag att efter samråd med Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet utforma gemensamma ekonomiska och informativa styrmedel för hantering av övergångszoner.
- Regeringen ger senast 2015 Trafikverket i uppdrag att planera för och senast 2017 genomföra skötsel av vägars sidoområden och järnvägsmark utmed järnvägslinjer och stationsområden ur ett naturvårds- och landskapsperspektiv. Skötseln ska anpassas efter och samordnas med omkriggande landskap för att tillgodose lokala behov, bidra till en fungerande grön infrastruktur och stärka biologisk mångfald. Den del av uppdraget som omfattar planering av skötsel ska ske efter samråd med Statens jordbruksverk.
- Senast 2015 tydliggör regeringen Trafikverkets uppgift att vid planering och genomförande av nya infrastrukturprojekt och ombyggnadsarbeten utreda och bedöma hur infrastrukturens miljöer kan bidra till en fungerande grön infrastruktur.
- Regeringen ger senast 2015 Svenska kraftnät i uppdrag att planera för och senast 2017 genomföra skötsel av kraftledningsgator ur ett naturvårds- och landskapsperspektiv. Skötseln ska anpassas efter och samordnas med omkriggande landskap för att tillgodose lokala behov, bidra till en fungerande grön infrastruktur och stärka biologisk mångfald. Den del av uppdraget som omfattar planering av skötsel ska ske efter samråd med Statens jordbruksverk.
- Regeringen ger senast 2015 Statens jordbruksverk i uppdrag att genomföra en satsning på rådgivning och information om skötsel av gräs- och buskmarker i infrastrukturens miljöer.

Satsningen ska särskilt rikta sig till de privata aktörer som är verksamma inom skötselområdet.

- Regeringen ger senast 2015 länsstyrelserna respektive Skogsstyrelsen i uppgift att ge råd och stöd till de aktörer som vill beakta grön infrastruktur i sin verksamhet och markskötsel.
- Regeringen ger senast 2015 Boverket i uppdrag att i vägledning om översiktsplanering ta upp att kommunerna i sin översiktsplan bör ta hänsyn till strukturer och funktioner i landskapet av betydelse för den gröna infrastrukturen samt till stora orörda mark- och vattenområden och mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt.
- Regeringen ger senast 2015 länsstyrelserna i uppdrag att se över de underlag som myndigheten tillhandahåller för kommunernas planering. Uppdraget ska syfta till att säkerställa att underlagen innehåller uppdaterade och tillförlitliga beskrivningar av stora sammanhängande opåverkade mark- och vattenområden, ekologiskt särskilt känsliga områden och andra strukturer och funktioner i landskapet av betydelse för den gröna infrastrukturen inom länet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar satsningen på att stärka hänsynen till grön infrastruktur, där biologisk mångfald ses som en förutsättning för att bevara fungerande ekosystem. Tonvikten på att tillämpa en helhetssyn på landskapet och därmed trycka på betydelsen av intakta ekosystem är bra, liksom fokuseringen på ofta förbisedda men ekologiskt viktiga övergångszoner mellan skog och öppen mark.

Åtgärdsförslagen för detta etappmål är viktiga steg i arbetet, i synnerhet de inslag i åtgärderna som syftar till att stärka kunskaperna och kontinuiteten i en ekologiskt anpassad skötsel av naturmark.

Även länsstyrelsernas föreslagna uppdrag att se över underlagen för kommunernas planering är av stor betydelse. Här vill förvaltningen särskilt framhålla vikten av att utföra högupplösta, heltäckande och mångfacetterade karteringar av biotoper och vegetationstyper, vilka utgör grundläggande rådata för en mängd ekologiska analyser på landskapsnivå, bl a de som nämns i åtgärdsförslagen. Stockholms stads erfarenheter av att definiera och analysera grönstrukturen med sådana hjälpmedel är mycket positiva, och just nu pågår även ett

samarbete i Stockholms läns länsstyrelses regi, för att få till stånd en högkvalitativ länstäckande biotopkarta.

Även Boverkets föreslagna uppdrag om stärkt vägledning om grönstrukturen i kommunernas översiktsplanering är enligt förvaltningens mening en viktig åtgärd. Ekologiska kartunderlag bör vara obligatoriska att ha med i en översiktsplan, och samarbete kommunerna emellan bör uppmuntras när det gäller gemensamma delar av grönstrukturen.

Del D. Stärkt klimatanpassning.

Etappmål om bättre förutsättningar för anpassning till ett förändrat klimat

Miljömålsberedningen föreslår som etappmål:

- Förutsättningarna för att anpassa pågående och planerad markanvändning inklusive bebyggd miljö till ett gradvis förändrat klimat är säkerställda senast 2020.

Miljömålsberedningens förslag till åtgärder:

- Senast 2015 ser regeringen över och förtydligar instruktionen för samtliga berörda expert- och sektorsmyndigheter. Översynen ska syfta till att precisera och förtydliga myndigheternas ansvar, uppgifter och särskilda funktion i arbetet med klimatanpassning. I anslutning till detta får berörda myndigheter också i uppdrag att ta fram förslag till mål för arbetet med klimatanpassning inom sina respektive ansvarsområden. Uppdraget att ta fram förslag till mål ska rapporteras till regeringen senast den 15 december 2015.
- Regeringen ger senast 2015 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) i uppgift att samordna de statliga myndigheternas arbete med klimatanpassning. Inom ramen för uppdraget ska SMHI kartlägga behovet av mötesplatser och framtagande av samordnade underlag, verktyg och stöd för klimatanpassning.
- Regeringen ger senast 2015 SMHI i uppdrag att ta fram förslag till ett system för insamling och tillgängliggörande av högupplösta nederbördsdata.
- Regeringen ger senast 2015 länsstyrelserna i uppdrag att se över det planeringsunderlag som länsstyrelserna förser kommunerna med i den fysiska planeringen, särskilt beträffande de underlag som behövs för att förebygga och på andra sätt hantera risker som följer med ett ändrat klimat. Översynen bör vara färdig senast den 15 december 2015.

- Regeringen tillkallar senast 2015 en särskild utredare med uppdrag att se över hur lagstiftningen bör utformas för att myndigheter, kommuner, infrastrukturförvaltare och enskilda ska kunna bedriva ett verkningsfullt arbete med att anpassa pågående och planerad markanvändning inklusive bebyggd miljö till ett gradvis förändrat klimat. Syftet med utredningen ska vara att utreda och analysera eventuella hinder och begränsningar för klimatanpassning i lagstiftningen och vid behov lämna förslag på författningsändringar. Utredaren ska överväga om kommunernas skyldighet att analysera risker och sårbarheter som följer av ett förändrat klimat och ta fram planer för hur sådana risker ska hanteras behöver förtydligas. I uppdraget ska också ingå att utreda behovet av lagstadgad rätt för kommunerna att utföra åtgärder på annans mark för att minska risken för att angelägna allmänna intressen skadas till följd av klimatförändringar.
- Regeringen tillkallar senast 2015 en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag till hur det framtida arbetet med att anpassa pågående och planerad markanvändning inklusive bebyggd miljö till ett gradvis förändrat klimat bör finansieras.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att utredningen på ett bra sätt har fångat de utmaningar som arbetet med klimatanpassning står inför. Den definitionen av klimatanpassning som anges i betänkandet (sid 177) anger enligt förvaltningens mening hela bredden i arbetet. Formuleringen av etappmålet är dock enligt förvaltningen för vagt för att kunna ge en klar bild av vad beredningen vill åstadkomma till 2020.

Förslagen till åtgärder är enligt förvaltningens mening bra och tar fasta på de övergripande brister som idag finns inom klimatanpassningsarbetet gällande organisation, ansvarsfördelning, samordning och resurser. Det är viktigt att oklarheter kring ansvarsfrågorna på nationell nivå klaras ut samt att mål formuleras och system för uppföljning tas fram. Utöver detta bör också indikatorer för klimatanpassning utvecklas.

Förvaltningen är positiv till att SMHI ges i uppdrag att samordna de statliga myndigheternas arbete, här finns den samlade kompetensen om klimatförändringar och dess effekter. Det är viktigt att SMHI tillförs resurser som motsvarar detta utökade ansvar. Förvaltningen delar också utredningens uppfattning om att SMHI:s kunskapscentrum för klimatanpassning bör permanentas. Det är

vidare positivt att SMHI också föreslås få i uppdrag att samordna en databas med högupplösta nederbördsdata som inkluderar VA-branschens mätdata.

Förvaltningen anser att SMHI också bör få i uppdrag att ta fram enhetliga underlag för havsnivåhöjningen längs Sveriges kuster, som bygger på IPCC:s bedömningar samt senare publicerade forskningsresultat. SMHI bör också få ett tydligt ansvar att kontinuerligt följa den vetenskapliga utvecklingen kring stigande havsnivåer.

En samlad internationell analys av havsnivåhöjningen runt hela Östersjöns kuster saknas idag såvitt förvaltningen känner till. Sverige bör ta initiativ till att en sådan analys görs.

Länsstyrelsernas roll i klimatanpassningsarbetet är central när det gäller att ta fram regionala kunskapsunderlag och det är bra att dessa uppdateras med de senaste klimatscenarierna från IPCC (s.k. RCP-scenarier). Förvaltningen anser att länsstyrelserna hittills gjort ett mycket bra arbete med att svara för den regionala kunskapsförsörjningen och att det är viktigt att detta arbete kan utvecklas i form av ökat stöd till kommunerna.

I utredningen konstateras att ”Kommunernas förutsättningar att arbeta med klimatanpassning behöver förbättras”. Förvaltningen anser att den lista på hinder för kommunernas arbete som anges i betänkandet (sid 183) tar upp de väsentligaste bristerna. Kommunerna måste kunna anpassa olika statliga kunskapsunderlag till lokala förutsättningar och bör bli mer delaktiga i dialogen med andra statliga myndigheter än länsstyrelserna.

När det gäller stöd till kommunernas arbete med åtgärder anser förvaltningen att Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskaps (MSB) anslag för medel för förebyggande åtgärder behöver utökas, idag utgör detta endast 25 Mkr per år för hela landet vilket är otillräckligt. Det vore också värdefullt med ett statligt anslag liknande det tidigare Klimp-bidraget, som kommuner kan söka bidrag ur för både utsläppsminskningar och klimatanpassning.

Förvaltningen anser att förslaget om att se över lagstiftningen är bra, särskilt avseende hur PBL och miljöbalken kan samverka för att stärka behovet av klimatanpassning. Det är viktigt att även VA-lagstiftningen inkluderas i denna översyn. Kommunernas ansvar i förhållande till staten behöver också klargöras, t.ex. skadeståndsansvar vid naturkatastrofer.

Resursfrågan är central för att klimatanpassningsarbetet ska komma igång i form av genomförande av åtgärder. I betänkandet anges att ansvaret för omfattande anpassningsprojekt, t.ex. åtgärder för

Vänern och Mälaren, ska utredas. Förvaltningen anser att det är rimligt att staten tar ett huvudansvar för finansiering och genomförande av sådana åtgärder. Ett framtida projekt av denna typ blir sannolikt att utreda möjligheten till att bygga fördämningar i Stockholms skärgård för att kontrollera den stigande havsnivån och därigenom skydda Mälaren som dricksvattentäkt.

Utredningen avslutar kapitlet om klimatanpassning med en bedömning av statsfinansiella effekter, där man gör bedömningen att merparten av det utökade ansvaret för statliga myndigheter kan finansieras inom befintliga anslagsramar. Förvaltningen delar inte den bedömningen utan anser att det krävs utökade resurser för att arbetet med klimatanpassning ska kunna motsvara behovet av åtgärder.

Etappmål om långsiktigt hållbar hantering av ytavrinning i bebyggda miljöer (dagvatten) och

Miljömålsberedningen föreslår som etappmål:

- Förutsättningarna för en långsiktigt hållbar hantering av ytavrinning i bebyggda miljöer (dagvatten) och naturmark i ett förändrat klimat ska vara på plats senast 2018.

Miljömålsberedningen förslag till åtgärder:

- Regeringen ger senast 2015 Skogsstyrelsen och Statens jordbruksverk tillsammans i uppdrag att, efter samråd med Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Sveriges geologiska undersökning, planera för och tillsammans med länsstyrelserna genomföra en översiktlig kartläggning av befintliga anläggningar för markavvattning i jordbruks- och skogsmark. Som ett första steg i uppdraget ska kartläggningens upplägg, omfattning och metod konkretiseras. I uppdraget ska även ingå att utreda miljöeffekter av rensning och hur negativa miljöeffekter av rensning kan undvikas, samt att ge förslag på utformning av en framtida miljöersättning inom landsbygdsprogrammet för miljöanpassat underhåll och miljöanpassning av anläggningar för markavvattning i jordbruks- och skogsmark. Uppdraget bör redovisas senast 2017.
- Regeringen tillkallar senast 2015 en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av befintlig lagstiftning och föreslå de ändringar som krävs för att göra områden i bebyggd miljö mer översvämningssäkra i ett förändrat klimat. Förslagen ska syfta till att hanteringen av dagvatten och anpassningen till ett förändrat klimat ska kunna bedrivas effektivt i såväl befintlig bebyggd miljö som i planeringen

av nya exploateringsområden. Utredningen bör vara färdig senast 2017.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Huvuddelen av detta avsnitt behandlar markavvattning i jordbruks- och skogsmark, vilket inte berör Stockholms stads verksamhet. Förvaltningen lämnar därför inga synpunkter på detta.

Förvaltningen är positiv till förslaget att utse en särskild utredare för att göra en översyn av befintlig lagstiftning och föreslå ändringar som bidrar till en hållbar dagvattenhantering. Utredningen ska, utöver lagstiftning, ta upp ansvarsfördelning, finansiering och samverkansfrågor där såväl befintlig bebyggd miljö som nya exploateringsområden ska ingå i översynen. Det är viktigt att identifieringen av områden där kontrollerad översvämning kan ske innefattar både naturmark och bebyggda miljöer. Förutsättningar måste finnas att utnyttja, och vid behov bygga om idrottsplatser, parker, vägar, gång- och cykelvägar m.fl. ytor så att de temporärt kan fungera som dräneringsvägar och fördröjningsytor (magasin) för ytavrinnande dagvatten.

Utnyttjande av ekosystemtjänster och mångfunktionalitet har visat sig vara mycket effektiva åtgärder för klimatanpassning i bebyggd miljö. Att använda sig av mångfunktionalitet vid klimatanpassningsåtgärder i stadsmiljöer är centralt då utrymmet är begränsat och flera värden och funktioner behövs. Åtgärder för dagvattenreglering kan även skapa rekreativa värden och stärka ekologiska värden samtidigt som det bidrar till en fördröjning och utjämning av dagvattenflödet. Detta synsätt skapar också mervärden under torrare perioder.

Förvaltningen anser att den särskilda utredare som föreslås tillsättas för att utreda frågan om dagvatten, även tar med föroreningsperspektivet och inte enbart klimataspekter

Del E. Hållbar förvaltning av vattenresurserna.

Direkta utsläpp av farliga ämnen till vatten bör åtgärdas.

Miljömålsberedningen bedömer:

Att förebygga utsläpp av farliga ämnen är av stor betydelse för att vi ska kunna använda de ekosystemtjänster som vatten kan ge oss. Mycket arbete pågår för närvarande som syftar till att minska utsläppen av farliga ämnen. Samtidigt finns det behov av åtgärder som tar sikte på direkta utsläpp av farliga ämnen till vattenmiljöer.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I anslutning till avsnittet saknas förslag till åtgärder.

Miljömålsberedningen hänvisar till att mycket arbete pågår, bland

annat med att utarbeta en plattform för kemikaliepolitiken och flera utredningar inom området. Förvaltningen instämmer i att det pågår en hel del på ett övergripande plan med syfte att minska kemikaliers påverkan på människor och miljö men menar att det inte är tillräckligt för att adressera direkt och diffus påverkan av miljöfarliga ämnen på yt- och grundvatten.

Föroreningar från bland annat förorenade områden, varor, byggnadsmaterial, dagvatten och läckage från jordbruksmark är exempel på diffus spridning av farliga ämnen där det oftast inte finns en tydlig verksamhetsutövare. Miljömålsberedningen landar i att det är viktigt att förebygga utsläpp av farliga ämnen dvs. att vidta åtgärder vid källorna samt att det finns behov av åtgärder mot direkta utsläpp.

Diffus påverkan på vatten av miljögifter är en av de största utmaningar som staden arbetar med och lagstiftningen på området är underutvecklad till skillnad från punktutsläpp där det oftast finns en identifierad verksamhetsutövare som det går att ställa krav mot. För dagvatten hänvisar utredningen till del D, *”Stärkt klimat-anpassning”*, där fokus ligger på flödesutjämning. Det hade varit önskvärt att dagvatten, såsom transportör av föroreningar ut till recipienter, även behandlats under detta avsnitt om utsläpp av farliga ämnen. De lagar som reglerar dagvatten är idag otydliga och dåligt samordnade. Definitionen i 9 kap 2 § miljöbalken överensstämmer inte med 12 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Dagvatten (9 kap 2 § 3 p miljöbalken) är avloppsvatten endast om det avleds från ett detaljplanelagt område. Det kan dock förekomma dagvatten från områden utanför detaljplan som också behöver regleras. T ex mindre industrier eller liknande som bedrivs på fastigheter som inte regleras av detaljplan. Ett sätt att vore att utvidga definitionen av avloppsvatten till att jämväl omfatta dagvatten inom tätbebyggt område. Men inte ens en sådan definition täcker in alla behov av regleringar. För Stockholms vidkommande är det ett mindre problem inom kommungränsen eftersom staden till huvuddelen är detaljplanelagd. Men det kan förekomma områden inom andra kommuner där det bedrivs verksamhet utan detaljplan och där dagvattnet påverkar vattenkvaliteten i stadens vattenförekomster. Det gäller särskilt för Mälaren, men även andra mindre vattenförekomster som Magelungen, Bällstaån etc. Därför behöver definitionen av avloppsvatten i miljöbalken ses över.

För en långsiktigt hållbar hantering av dagvatten behövs bättre rättsliga verktyg än vad som finns idag. Förvaltningen anser att det är viktigt att den särskilda utredare som föreslås tillsätts för att

utreda frågan om dagvatten tar med föroreningsperspektivet, inte enbart klimataspekterna.

Ökat och stärkt skydd av marina områden

Miljömålsberedningen bedömer:

Regeringen har beslutat om ett etappmål om skydd av marina områden. Etappmålet innebär att ytterligare minst 570 000 hektar av Sveriges marina områden ska skyddas till 2020. Arbetet med att skydda marin miljö i form av marina nationalparker, naturreservat, biotopskydd och Natura 2000-områden bör därför intensifieras. Det är angeläget att de ekologiska sambanden, den ekologiska representativiteten och funktionaliteten i skyddet stärks.

Miljömålsberedningen förslag till åtgärd:

- Regeringen ger senast 2015 i uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten att efter samråd med Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och berörda länsstyrelser genomföra en fördjupad analys av hur de ekologiska sambanden och den ekologiska representativiteten ser ut och kan stärkas samt hur den biologiska mångfalden kan värnas i det svenska skyddet av kust- och havsområden. I uppdraget ska ingå en analys av hur det kan säkerställas att skyddet omfattar minst 10 procent av Sveriges marina områden till 2020. Uppdraget ska redovisas senast 2016.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer i att arbetet med att skydda marin miljö i form av marina nationalparker, naturreservat, biotopskydd och Natura 2000-områden bör intensifieras samt att det är angeläget att de ekologiska sambanden, den ekologiska representativiteten och funktionaliteten i skyddet stärks. Detta bör enligt förvaltningen även gälla de limniska miljöerna.

Att enbart förslå en fördjupad analys om skydd är enligt förvaltningen otillräckligt. Åtgärden är visserligen ett nödvändigt steg, men mer operativa åtgärdsförslag för värnande och utveckling av marina miljöer borde föreslås, exempelvis hantering av syrefria bottenar och åtgärder för att främja rekrytering av rovfisk i Östersjön.

Bättre förutsättningar för restaurering av kust- och sötvattensmiljöer

Miljömålsberedningen bedömer:

Det finns stora restaureringsbehov i kust- och sötvattensmiljöer. Förutsättningarna för att restaurera dessa miljöer behöver förbättras för att miljö kvalitetsmålen ska kunna nås. En nationell behovsanalys för restaureringar kan utgöra ett ramverk och vara

vägledande vid prioriteringar mellan olika former av restaurering, mellan restaurering i olika miljöer, vid avvägningar mellan miljö kvalitetsmålen samt mellan miljö kvalitetsmål och andra samhällsmål.

Miljömålsberedningen förslag till åtgärd:

- Regeringen ger senast 2015 Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram en nationell behovsanalys för restaurering av kust- och sötvattenmiljöer. Analysen ska ge stöd för prioriteringar och avvägningar vid restaurering. Arbetet ska ske efter samråd med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk, Trafikverket, länsstyrelserna, Sveriges kommuner och landsting och i dialog med andra berörda aktörer. Uppdraget ska rapporteras senast 2017.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer helt i att det finns ett stort behov av restaurering av kust- och sötvattenmiljöer. För att uppnå god status i våra ytvatten behöver uppströmsarbete med att minska källornas påverkan kombineras med åtgärder i recipienterna.

Restaureringsmetoderna är ofta mycket kostsamma och finansieringen av åtgärderna behöver därför utredas.

Ett antal restaureringsprojekt har genomförts i Sverige. Det är ofta kommunerna som står för huvuddelen av finansiering och genomförande av projekten. Den kunskapsbank som har byggts upp kommunal nivå behöver lyftas upp på regional och nationell nivå. Detta för att kunna få till en effektiv spridning av praktiska erfarenheter. Kommunerna behöver också stöd i att följa upp genomförda projekt på vetenskaplig basis.

Rekryteringen av fisk är beroende av grunda solbelysta vikar med god vattenkvalitet och det senaste århundradets bruk av strandnära områden har bidragit till att det idag är brist på sådana vattenmiljöer. Våtmarker har dikats ut och de strandnära betena har minskat vilket bidrar till igenväxning av stränderna. Det är idag mycket svårt att få lönsamhet i strandnära bete och det finns stora praktiska problem med att hålla djur i stor skala enbart för bete av skötselkaraktär, inte minst i storstäderna. En utökad satsning på strandnära bete behöver därför genomföras.

Det rättsliga skyddet av kust- och sötvattensmiljöer är idag underutvecklat. Av tradition och kunskapsbrist har större delen av resurserna för skydd av viktiga biotoper använts för landmiljöer. Behovet av utökat skydd för vattenmiljöer är mycket stort och det bör därför utredas hur detta ska kunna komma till stånd.

Ytterligare åtgärder är nödvändiga för att uppnå en hållbar näringsbelastning

Miljömålsberedningen bedömer:

Många åtgärder har genomförts och utsläppen av övergödande ämnen minskar. Det är trots detta långt kvar tills vi uppnår en hållbar näringsbelastning på våra hav, sjöar, vattendrag och grundvatten. Utöver åtgärder på nationell nivå bör Sverige prioritera ett strategiskt arbete inom EU och internationellt som minskar utsläppen av dessa ämnen.

Miljömålsberedningen förslag till åtgärd:

- Regeringen genomför 2017 en kontrollstation för att analysera inom vilka områden, internationellt, inom EU och nationellt, där ytterligare insatser är nödvändiga för att uppnå en hållbar näringsbelastning. Utifrån analysen kan ytterligare åtgärder föreslås.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Det är enligt förvaltningens mening förvånande att den enda åtgärd som föreslås är att upprätta en kontrollstation 2017 för att analysera vilka ytterligare åtgärder som behövs för att uppnå en hållbar näringsbelastning. Orsakerna till övergödningssproblematiken är välkända och mer kraftfulla åtgärder borde kunnat föreslås.

I urbana miljöer är åtgärder för dagvattnet den viktigaste åtgärden. Här behövs bättre exempelvis stöd i PBL att ställa krav i detaljplaner på vilken kvalitet dagvattnet ska ha när den lämnar planområdet. Miljöbalken behöver utvecklas så att krav kan ställas på diffusa utsläpp där den samlade påverkan från dessa bidrar till att en miljökvalitetsnorm inte följs.

I Svealandskusten är jordbruket, avloppsvattenutsläpp och enskilda avlopp de största källorna i nämnd ordning. Stockholm kommer att under de närmaste åren effektivisera rening vid Henriksdals avloppsreningsverk för att minska bidraget av näringsämnen till innerskärgråden och Östersjön. Enbart denna åtgärd räcker inte för att för att nå god vattenstatus i innerskärgråden. Mälarens utflöde i i Saltsjön bidrar med stora mängder näringsämnen och åtgärder behöver därför sättas in inom Mälarens tillrinningsområde, i första hand mot näringsläckage från jordbruksmark, för att de vattenförekomster som ligger i Stockholms kustvatten ska kunna nå god vattenstatus.

Ett bidrag, som ofta förbises i vattenförvaltningsarbetet, är bidraget från internbelastningen, d.v.s. läckage av näringsämnen från bottenarna. Beräkningarna av bidraget bygger ofta på väldigt osäkra kvantifieringar och åtgärder för att immobilisera den näringspool som finns i bottenarna är sällsynta men kan vara nödvändiga för att bryta den interna belastningen. Förvaltningen anser att vattenmyndigheterna bör göra en analys av vem som ansvarar för eventuella interna åtgärder i vattenförekomsten och föra in åtgärder för att minska internbelastningen i åtgärdsprogrammen.

Ett exempel på metodiskt arbete för att höja statusen i en vattenförekomst är det arbete som initierats och finansieras av den privata stiftelsen Baltic 2020 i Björnöfjärden i Värmdö kommun. I projektet har föroreningskällorna i tillrinningsområdet inklusive internbelastningen inventerats, de aktörer och verksamheter som bidrar med utsläpp till fjärden får kunskapsstöd och visst stöd med finansiering och utförande av åtgärder. Fosfor i bottenbottenimmobiliseras genom att den binds med hjälp av fällningskemikalien aluminiumklorid. Det är ännu för tidigt att dra några definitiva slutsatser av projektet men resultaten hittills har varit positiva. Det är glädjande att ett sådant pilotprojekt har kommit till stånd men det måste ses som underbetyg till svensk vattenförvaltning att ett sådant metodiskt arbete inte har kunnat organiseras och finansieras med offentliga medel. Projektet bör kunna bli en förebild för hur åtgärdsarbetet för att nå en god vattenstatus ska bedrivas framgent.

Stockholms länsstyrelse har tagit fram en länsövergripande strategi för miljö kvalitetsmålet "*Ingen övergödning*". I den konstateras att det enskilt största inflödet av näringsämnen i länet är livsmedel och att inflödet av kväve framför allt är kopplat till köttkonsumtionen. Länsstyrelsen anger därför en minskad köttkonsumtion som en möjlig åtgärd. Tidningen Miljöaktuellt genomförde i början av året en miljöranking av landets kommuner där ett av kriterierna var om kommunen infört en köttfri dag i sina skolor. Av de kommuner som svarade angav 88 kommuner att de infört en sådan dag, dock inte Stockholm. En minskad köttkonsumtion påverkar inte bara de direkta inflödena av näringsämnen, den kan också på sikt minska utläckage från jordbruket då halva den svenska åkerarealen används för att odla fodergrödor. Förvaltningen anser att en minskad köttkonsumtion kan vara ett mål som förs in i miljömålssystemet med gynnsamma effekter på både *Ingen övergödning* och på *Begränsad klimatpåverkan*.

En viktig anledning till att åtgärder inte genomförs är bristande möjlighet till finansiering. På detta område behövs ett nytänkande där kanske även de som gynnas ekonomiskt av en förbättring

(Profitters Pay-principen) är med och betalar för förbättringen (se också nedan under förvaltningens synpunkter på Del F där denna princip beskrivs något mer utvecklat).

Etappmål om hållbar fiskförvaltning

Miljömålsberedningen föreslår som etappmål:

- Förutsättningar för en ekosystembaserad fiskförvaltning ska vara på plats senast 2018.

Miljömålsberedningens förslag till åtgärder:

- Sverige ska inom EU och nationellt verka för att genomförandet av EU:s gemensamma fiskeripolitik utvecklas i samklang med de miljöpolitiska målen.
- En nationell strategi för hur en ekosystembaserad fiskförvaltning kan utvecklas i sjöar, vattendrag och marina områden tas fram. Strategin ska vara beslutad vid halvårsskiftet 2018.
- Regeringen ger senast 2015 Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att efter samråd med Statens jordbruksverk och länsstyrelserna och i dialog med berörda aktörer ta fram ett underlag för en strategi för hur en ekosystembaserad fiskförvaltning i sjöar, vattendrag och marina områden kan utvecklas. Uppdraget ska rapporteras senast 2017.
- Sverige bör ge ett prioriterat företräde till fiskresurser för det fiske som sker med minst negativ miljöpåverkan. Regeringen ger senast 2015 Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att utreda och ge förslag på hur detta kan genomföras. Uppdraget ska rapporteras senast 2017. Åtgärden ska vara genomförd senast 2018.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen väljer att enbart lämna synpunkter på det i förslaget som berör kommunens arbete med vattenmiljön och fiskevården.

Förvaltningen anser att förslaget om att ta fram en nationell strategi för ekosystembaserad fiskförvaltning är värdefull för att uppnå ett hållbart fiske. Exempelvis inrymmer Mälaren många fiskarter varav flera är ekonomiskt värdefulla för yrkesfisket, främst gös. Det är också viktigt att havsöringens möjligheter till reproduktion och uppväxt beaktas särskilt i en sådan strategi. Det är en fråga av stor regional betydelse för Stockholmsområdet.

Det är bra att utredningen tar upp kopplingen till vattenförvaltningen och att fiskevården ska betraktas som en del av denna. Här är särskilt arbetet med restaurering av områden för reproduktion viktigt att framhålla.

En fråga som är värd att granskas extra vid framtagandet av strategin är fritidsfisket med nät, som ibland sker på lokalt svaga fiskbestånd, t.ex. i Stockholms skärgård. Här finns troligen behov av begränsningar av nätfisket även på enskilda fiskevatten för att svaga fiskbestånd ska kunna öka. Även inom sportfisket finns troligen behov av mer reglering, t.ex. i form av fler fredade vatten under lektid och fångstbegränsningar för antal fiskar som får tas upp. Även den professionella fiskeguideverksamhetens eventuella påverkan på fiskbestånden bör granskas inom arbetet med strategin

Del F. Effektiv styrning inom havs- och vattenmiljöområdet.

Förstärkt samordning av arbetet med åtgärdsprogram inom havs- och vattenmiljöområdet

Miljömålsberedningen bedömer:

Helhetssynen på havs- och vattenmiljöområdet i Sverige bör öka genom förstärkt samordning av arbetet med åtgärdsprogram samt arbetet med områdesskydd och artskydd inom den statliga förvaltningen.

Miljömålsberedningens förslag till åtgärder:

- Regeringen ger senast 2015 Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att se över möjligheterna till ökad samordning av förvaltningsplaner och åtgärdsprogram inom havs- och vattenförvaltningen, havsplaneringen samt för arbetet med områdesskydd och artskydd i havs- och vattenmiljöer.
- Regeringen ställer senast 2015 krav i regleringsbrevet till berörda myndigheter att regelbundet redovisa till Havs- och vattenmyndigheten hur arbetet med genomförande av åtgärdsprogrammen inom havs- och vattenförvaltningen fortskrider. Havs- och vattenmyndigheten ska i sin tur lämna en samlad redovisning till regeringen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

De av vattenmyndigheten beslutade åtgärdsprogrammen fungerar som övergripande planeringsdokument och de ligger till grund för stadens planerings- och åtgärdsinsatser för att följa miljökvalitetsnormerna. Det enligt förvaltningen största problemet med vattenmyndighetens åtgärdsprogram är att de inte är tillräckligt detaljerade och att det därmed inte går att fördela insatser och kostnader på olika aktörer med stöd av dem. För att kunna göra detta behöver den geografiska upplösningen bli betydligt högre. Tydliga orsakssamband måste kunna upprättas mellan en verksamhets utsläpp och vattenförekomstens status så att det kan gå att motivera verksamheten att vidta åtgärder eller att rättsligt driva frågan om minskade utsläpp. En sådan geografisk avgränsning bör

som regel utgå från en enskild vattenförekomst och staden har därför i en nyligen framtagen handlingsplan för Stockholms vattenområden föreslagit att lokala åtgärdsprogram ska tas fram för var och en av stadens 23 vattenförekomster (tio idag beslutade och 13 preliminära). Det är dock ändå inte alltid möjligt att fullständigt identifiera orsaken till att en vattenförekomsts status är sämre än god och detta försvårar därför möjligheten att identifiera och fördela nödvändiga förbättringsinsatser och därmed de ekonomiska bördor som blir resultat av dessa. Källspårning kan med dagens system endast i begränsad omfattning finansieras via tillsynsavgifter. Andra finansiella möjligheter bör därför utredas.

Enligt förslaget till handlingsplan för att nå god vattenstatus i stadens vattenförekomster är den enskilt viktigaste faktorn att finansieringen av åtgärderna kan lösas, särskilt där orsaken till att miljö kvalitetsnormerna inte följs är oklar. Andra viktiga faktorer är att arbetet organiseras på ett lämpligt sätt och att ansvarfördelningen för utredning och åtgärder blir tydlig.

Förvaltningen anser mot bakgrund av vad som angivits ovan inte att utredningens förslag när det gäller ökat behov av samordning av förvaltningsplaner och åtgärdsprogram inom havs- och vattenförvaltningen är det mest angelägna området att prioritera.

Enligt betänkandet är bristen på finansiering av åtgärdsarbetet ett hinder för att åstadkomma åtgärder som ger tydlig effekt i miljön och det behövs därför nya alternativ till ekonomiska styrmedel då anslagsfinansieringen inte är tillräcklig. Förvaltningen instämmer i detta och anser att staten måste ta ett större finansiellt ansvar i arbetet med att miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas. Finansieringsformer för åtgärder behöver tas fram i de fall ansvarsförhållanden är oklara och anslagsfinansieringen måste höjas för att vattenmyndigheterna ska kunna ta fram den information som behövs för att korrekt kunna klassificera en vattenförekomsts kemiska och ekologiska status.

En möjlig väg att finansiera förbättringsinsatser är att också de som gynnas (Profiteurs Pay-principen) av en statushöjning i en vattenförekomst bidrar till kostnaderna för förbättringen. Svenskt Vatten har låtit göra en studie¹ av två dricksvattentäkter i Sverige för att skapa en modell som mäter det samhällsekonomiska värdet av ekosystemtjänsten rent vatten. Enligt studien finns det starka indikationer på att det behövs fördelningspolitiska diskussioner om vilka aktörer som egentligen borde betala mer eller dela med sig av

¹ Samhällsekonomisk värdering av rent vatten – fallstudier av Vombsjön och Mälaren, Svenskt Vatten Utveckling Rapport 2014-14

övervärden från vattentillgången. Frågan kräver dock omfattande utredning för att kunna bedömas i sin helhet. Men det vore värdefullt om den föreslagna utredningen även kunde belysa Svenskt vattens förslag. Frågan tål att tänkas på.

Etappmål om god status för Sveriges vattenförekomster

Miljömålsberedningen föreslår som etappmål:

- Förutsättningarna för att Sveriges yt- och grundvattenförekomster uppnår god status ökar genom att systemet med miljökvalitetsnormer för vatten förbättras strukturellt senast 2018.

Miljömålsberedningens förslag till åtgärd:

- Regeringen tillkallar senast 2015 en särskild utredare med uppgift att se över lagstiftning och organisation för miljökvalitetsnormer för vatten. Utredaren ska analysera hur systemet med miljökvalitetsnormer för vatten kan bli mer effektivt och vad som krävs för att få en tydligare struktur och ansvarsfördelning för framtagande av och beslut om åtgärdsprogram för vatten. Utredaren ska även analysera hur systemet för miljökvalitetsnormer kan underlätta för den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd att anpassa verksamheten eller åtgärden till gällande miljökvalitetsnormer. Utredningen ska vara klar senast 2016 och nödvändiga förändringar genomförda senast 2018.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram har en central roll inom vattenpolitiken men fungerar i praktiken inte effektivt eftersom systemet med miljökvalitetsnormer innehåller flera oklarheter och att ansvarsfördelningen mellan olika myndigheter och kommuner är otydlig. Förvaltningen instämmer i att det idag är otydligt hur miljökvalitetsnormerna ska tillämpas och att systemet behöver förbättras.

Den särskilda utredaren som förslås i betänkandet ska bl.a. undersöka hur åtgärdsprogrammen kan få en mer central roll vid tillämpning av miljökvalitetsnormer, se över hur ansvaret för åtgärder ska fördelas och hur normerna ska tillämpas. En bestämmelse skulle enligt utredningen kunna införas i plan- och bygglagen samt i 6 kap. miljöbalken om att åtgärdsprogrammen ska vara vägledande, liknade rimlighetsavvägningen i 2 kap. 7 § miljöbalken. Förvaltningen anser att detta kan öka förutsättningarna för att miljökvalitetsnormerna för vatten beaktas i den kommunala planeringsprocessen.

Vad gäller åtgärdsprogrammets rättsliga status föreslås att de skulle kunna innehålla bestämmelser som är av föreskriftskaraktär. Även om detta innebär att programmen kan bli bindande mot enskilda och verksamhetsutövare, inte enbart för myndigheter och kommuner, ökar en sådan förändring förutsättningarna för att nödvändiga åtgärder för att förbättra vattenkvalitet verkligen blir utförda.

Man må utreda frågan. Men åtgärdsprogram som blir mer bindande för enskilda väcker en rad principiella frågor. Till en början ändrar det hela det rättsliga systemet med åtgärdsprogram som vägledning för tillsyn. Därtill kommer vem som i så fall ska besluta om åtgärdsprogram som innehåller mer ingripande föreskrifter för enskilda. Sådana föreskrifter kan inte delegeras till en myndighet.

Därtill kommer att de nuvarande åtgärdsprogrammen och miljö kvalitetsnormerna för vatten präglas av värdefulla naturvetenskapliga genomgångar och höga miljöambitioner, men undermåliga rättsliga konstruktioner som från grundläggande rättssäkerhetsaspekter inger starka betänkligheter

Den särskilda utredaren föreslås också få i uppdrag att analysera behov av förändringar i terminologin. Normerna på vattenområdet i 5 kap. 2 § miljöbalken bör få ett annat samlingsbegrepp, exempelvis bestämmelser om miljö kvalitet. Begreppet miljö kvalitetsnormer skulle då bara omfatta de normer som enligt vattendirektivet utgör miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. 2 § p1, dvs. de 45 prioriterade ämnen som ingår i bedömning av kemisk ytvattenstatus (2008/105/EG och 2013/39/EU). Förvaltningen välkomnar en sådan utredning. Men det är fråga om något mer än bara en formulering. Om man använder ett annat begrepp än miljö kvalitetsnormer innebär det att hela frågan om ekologisk status lyfts ur miljöbalken och den rättsliga konstruktion som miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram m m utgör. Men det skulle i hög grad underlätta arbetet med tillståndsansökningar och detaljplaner. Förslaget kan komma att innebära att det blir tydligare att de normer som idag omfattar biologiska kvalitetsfaktorer inte har samma rättsstatus som normerna för kemisk status vilket är fördelaktigt för förståelsen av systemet.

En väl utbyggd miljöövervakning är nödvändig för att identifiera vattenförekomsternas status, mot vem åtgärder ska riktas och även för uppföljning av genomförda åtgärder. Betydelsen av en ändamålsenlig miljöövervakning av såväl prioriterade och särskilda förorenande ämnen som av biologiska parametrar kommer att öka om de mest miljömässigt och kostnadseffektiva åtgärderna ska kunna genomföras. Idag finns inget tydligt utpekat ansvar för

miljöövervakning inom vattenområdet till skillnad från övervakning av luft. Därför föreslår förvaltningen att ansvar för övervakning av vatten bör ingå i den särskilda utredarens uppdrag.

I betänkandet anges att en möjlig alternativ handlingsväg är att ytterligare avvakta erfarenheterna från arbetet med åtgärdsprogrammen innan förändringar genomförs. Förvaltningen delar inte denna uppfattning och anser att det inte finns utrymme att avvakta ytterligare erfarenheter. Om Sverige ska kunna klara av att följa miljökvalitetsnormerna inom angivna tidsramar behöver förändringar genomföras omgående såväl i den nationella lagstiftningen som i förtydligandet av ansvarsfördelningen inom vattenarbetet på central, regional och lokal nivå.

Slut

Bilaga 1. Sammanfattning av betänkandet

Bilaga 2. Förslag till etappmål